

The KGB and the Stasi:
The History of the Eastern Bloc's Most
Infamous Intelligence Agencies
(In Armenian)

Translation, Preface, Introduction and Annotations
By
Edic Bagdasarian

Armenian Research Center

ISBN: 978-1-990573-43-9

www.Edic-Baghdasarian.com

Toronto 2024 Canada

ԿԳԲ և Շտազի
Արևելյան բլոկի
հետախուզական գործակալությունները

ՊԿԿ-ի ստեղծման փաստաթուղթը

Աշխատասիրեց՝
Էդիկ Բաղդասարյանը

Հայկական Ուսումնասիրությունների Կենտրոն

Չարլզ Ռիվերի խմբագիրներ

ԿԳԲ և Շտազի

Արևելյան բլոկի ամենաանձանոթ
հետախուզական գործակալությունները

Աշխատասիրեց
Էդիկ Բաղդասարյանը

Հայկական Ուսումնասիրությունների Կենտրոն

ISBN: 978-1-990573-43-9

www.Edic-Baghdasarian.com

Տորոնտո – 2024 - Կանադա

Բովանդակություն

Առաջաբան	5
Ներածություն	7
Ռուսական հեղափոխությունը և Չեկայի ձևավորումը	33
Չեկայի վերակազմավորումը	70
Արևելյան Գերմանիայի ծնունդը	95
Շտագիի ծնունդը	131
ԿԳԲ-ի ծնունդը.....	138
Արևելյան Գերմանիայում	155
1953-ի ապստամբության ճնշումը.....	155
Էրիխ Միելկե և Մարկուս Վոլֆ	161
ԿԳԲ-ի հզորացումը.....	166
Բարձր սոցիալիզմ և գերագույն.....	173
վերահսկողություն	173
Գիյոմի սկանդալը.....	180
Շտագին և առօրյա կյանքը	188
Շտագիի վերացումը	192
Շտագիի վերջը.....	199
Վերջ	227

Առաջարան

Խորհրդային Միության ամենահայտնի կողմերից մեկը նրա գաղտնի ոստիկանության մշակույթն էր, որը մի շարք պետական անվտանգության մարմինների միջոցով իրականացնում էր զանգվածային ձերբակալություններ, տեղահանումներ և մահապատիժներ: Սոցիալիստական պետության փլուզումից և խորհրդային արխիվների բացումից հետո պատմական հանրությունը միայն սկսել է հասկանալ Չեկայի և նրա իրավահաջորդների՝ OGPU-ի, NKVD-ի և KGB-ի ձեռքով կատարված հանցագործությունների ողջ ծավալը: Այդուհանդերձ, այս բռնաճնշումների սկզբնավորումից հետո, պատմական ապացույցները ցույց են տալիս, որ կայսերական Ռուսաստանը սկզբում մշակել է գաղտնի ոստիկանության այս մշակույթը և ներմուծել ոստիկանական բազմաթիվ մեթոդներ, որոնք հետագայում կիրառում և կատարելագործում են բոլշևիկները: 20-րդ դարի սկզբին Օխրանան՝ ցարական գաղտնի ոստիկանությունը, վերածվեց բարձր արդյունավետ քաղաքական ոստիկանության, որը, մեծ հաշվով, բավականին հաջողակ էր ներթափանցել ընդհատակյա հեղափոխական կազմակերպություններ, ներառյալ Լենինի բոլշևիկյան կուսակցությունը: Կայսերական քաղաքական ոստիկանությունը մշակեց մի նոր արհեստ, որը ազդեց հետագա խորհրդային ապարատների վրա՝ կրիպտովերլուծության,

ազդանշանների հետախուզության, արտաքին հսկողության
և գործակալ սադրիչների վրա:

Ռուսական հետախուզական կազմակարպությունները
կազմել են միահյուսված շղթա, որոնց օղակները եկե ենլրաց-
նելու մեկը մյուսին է սկսելով Յարական գերիշխանության
վաղ շրջանից մին օրս:

Նախկին մեր աշխատություններում անդրադարձել ենք
ԱՄՆ-ի Մեծ Բրիտանիայի, և մի շար այլ երկրների գաղտնի
ոստիկանության և հետախուզության պատմությանը, իսկ
մեր նախկին մենագրությունում ներկայացրել ենք Ռուսական
հետախուզության պատմության շղթան սկսելով ցարական
Օպորչինինայից մինչև Խորհրդային Չեկան: Սույն աշխատու-
թյան մեջ ներկայացնում ենք այդ շղթայի շարունակությունը:

Էդիկ Բաղդասարյան

Դեկտեմբերի 11, 2024թ.

Հայկական Ուսումնասիրությունների Կենտրոն

Տորոնտո, Կանադա